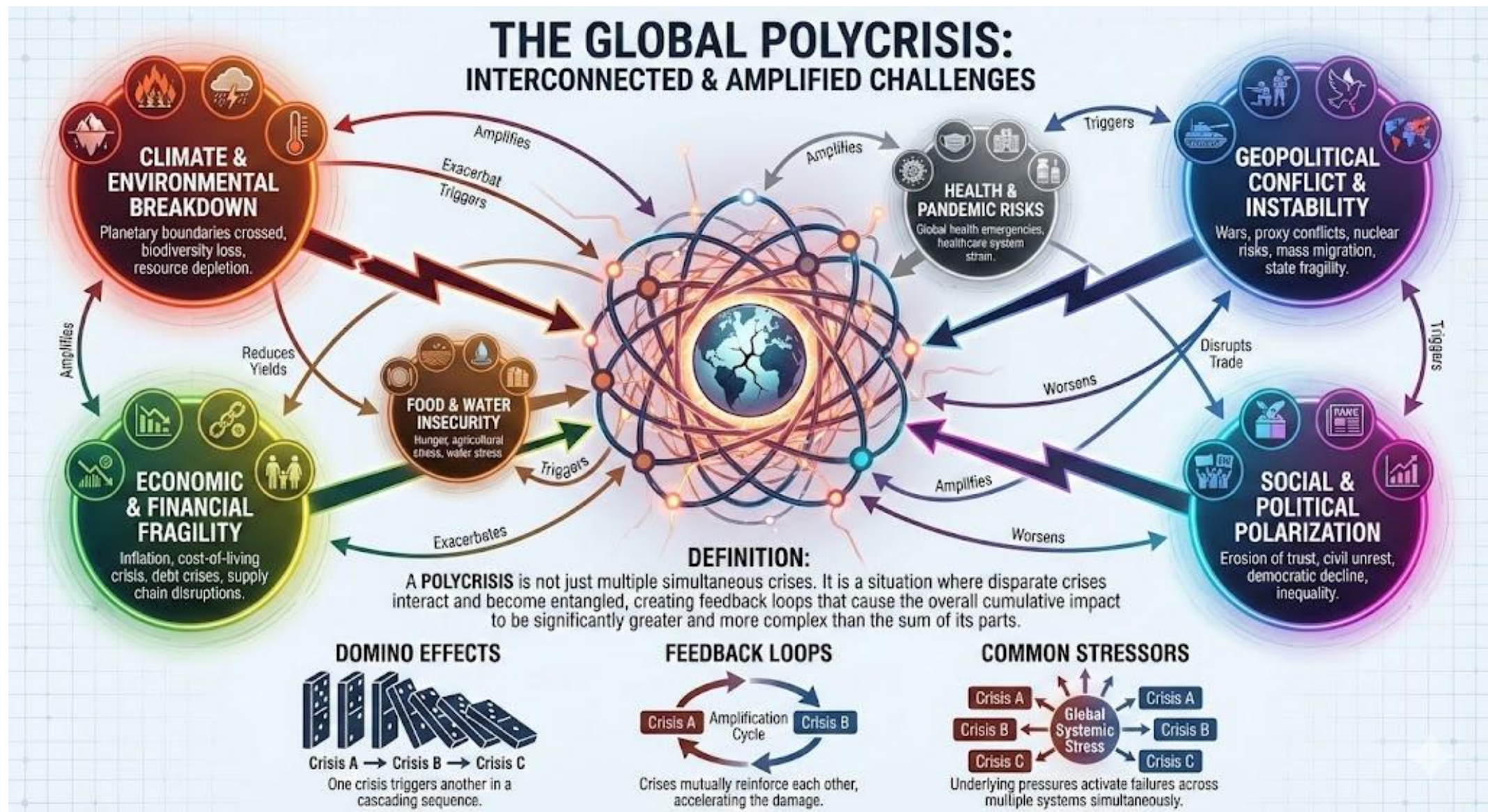

Polikrízis és területfejlesztés

Koós Bálint

Területfejlesztők Napja
Pécs, 2026. szeptember 23.

Mi is az a polikrízis?

Mit is értünk alatta?

A polikrízis olyan helyzet, amikor több, egymással összefüggő válság egyszerre van jelen és kölcsönösen erősítik egymás hatását.

- ❖ Élelmiszerellátás bizonytalansága
- ❖ Egészségügyi és járványügyi kockázatok
- ❖ Geopolitikai konfliktus és instabilitás
- ❖ Társadalmi és politikai polarizáció

- ❖ Klímaváltozás és környezeti degradáció
- ❖ Gazdasági és pénzügyi sérülékenység

Dürer, A. *The Four Horsemen of the Apocalypse*, 1498

Polikrízis várható és lehetséges következményei - 1.

Területi szempontból komoly társadalmi – gazdasági polarizációval fenyeget

- Területileg differenciáltan jelentkező hatások eltérő adaptációs lehetőségekkel találkoznak (erőforrás és ismerethiány) – kedvezőtlen helyzetű térségek helyzete várhatóan tovább romlik;
- Politikai vetület: demokratikus értékek hanyatlása, szélsőségek előtérbe kerülése, társadalmi kohézió meggyengülése;
- Gazdasági élet: fokozódó bizonytalanság, elmaradó beruházások, romló felzárkózási esélyek, munkanélküliség;

Polikrízis várható és lehetséges következményei -2

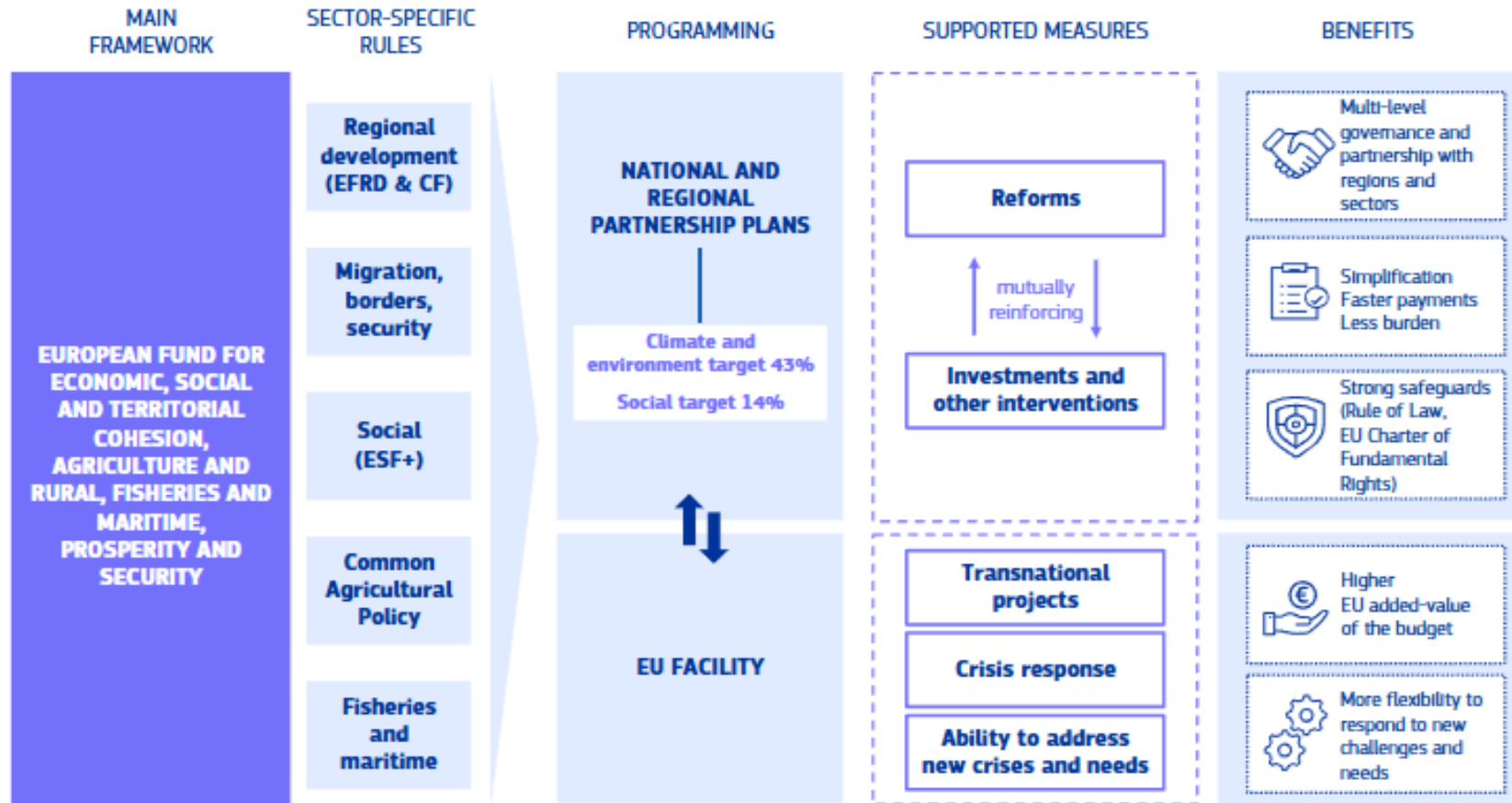
Állami szempontból

- Beruházási, fejlesztési igények drasztikus megugrása
 - ágazati válságok, közműves ellátás problémái
- Tűzoltás jellegű beavatkozások előtérbe kerülése („paksi fenékküszöb”)
- Elbizonytalanodás
 - milyen eszközökkel, milyen sorrendben.
- Hogyan változik az EU??? (2028-2034)
 - A változás biztos, csak mértéke és iránya kérdéses...
 - Központosítás és rugalmas reagálás egyszerre?

EU fejlesztéspolitika a változás útján ...

ONE COHERENT STRATEGY

„Buzz word”-lista megújítása

- Adaptív tervezés;
- Válságállóság, reziliencia, biztonság;
- Ágazati helyett rendszerszintű megközelítés;
- Rugalmasság, modularitás, skálázhatóság;
- Adaptációs készség és képesség;
- Multi-level governance;
- Just transition;
- Társadalmi és területi igazságosság;
- Társadalmi bevonás (tervezés, megvalósítás, fenntartás);

Mit is jelent ez területfejlesztési – tágabban közpolitikai - szempontból?

- Az egyik válságjelenség kezelése tovább ronthatja egy másik területen a helyzetet. A válságok összekapcsolódása miatt a hagyományos ágazati megközelítések és eszközök nem működnek, vagy kisebb hatékonysággal működhetnek → **beavatkozások és eszközök újraértékelése**
- A válságokra összefüggésben állnak, egyik kiválthatja a másikat, vagy akár intenzívebbé is teheti – emiatt felértékelődik a gyors, pontos információ → **folyamatok monitorozása**
- Gyorsan változó körülmények → megkerülhetetlen a **gyors alkalmazkodás a tervezésben, végrehajtásban.**

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

koos.balint@krtk.elte.hu